

# Ko nodrošina izglītības iestāde,

● ILZE OZOLIŅA

Reaģējot uz signāliem, ka Latvijas izglītības iestādes sāk atgriezties pie vecās prakses un vecākiem izsniedz sarakstus ar lietām, kas jāpērk bērna mācību vajadzībām, tiesībsargs sācis vākt informāciju par pašvaldības skolām un bērnudārziem, lai noskaidrotu, kādas lietas tad vecākiem liek pirkt. Atsaucoties uz ievāktu informāciju, patlaban ir publicēti saraksti ar to, kas ir un kas nav jāiegādājas vecākiem. Tomēr diskusijas nav viennozīmīgas – ne visi izglītības iestādes nosoda, daļa vecāku izturas saprotoši, apzinoties, ka skolām vai bērnudārziem nav pietiekamu finanšu resursu, lai varētu nodrošināt audzēkņus ar visu nepieciešamo.

## Zāga asmeņi, klavieres, naudas fonds

Pusotras nedēļas laikā tiesībsargs saņēmis jau vairāk nekā 1000 ziņas no skolēnu un bērnudārza audzēkņu vecākiem teju no visiem Latvijas novadiem.

Skolēnu vecāki kā visbiežāk iegādājāmās lietas min dažādas kancelejas preces – burtnīcas, klades, pildspalvas, zīmuļus u.c. Tiesībsarga biroja pārstāvis Edgars Lākutis skaidro: viss, kas vajadzīgs penālim, jāpērk vecākiem, un arī par mācību grāmatu, darba burtnīcu iegādi lielākoties strīda nav, tās nodrošina skola. "Tomēr vislielākais juceklis ir ar mācību priekšmetiem "Dizains un tehnoloģijas" un "Vizuālā māksla". No līdz šim saņemtās informācijas secināms, ka šo abu priekšmetu satura apguvei nepieciešamos produktus un materiālus lielākoties iegādājušies vecāki. Tomēr tā tam nevajadzētu būt. Materiālus – audumu, dziju vai jebkuru citu materiālu vai izejvielu, kurus izmantojot skolēns rada priekšmetu vai produktu, kas paredzēts mācību obligātā satura apguvei,

– nodrošina skola.

Zīmīgi, ka vecāki min arī visai specifiskas lietas, kas noteikti nebūtu jāiegādājas pašiem, bet gan jānodrošina mācību iestādei, piemēram, rokas figūrzāģa asmeņi, pagarinātāji, naglīņas, saplākšņi, dažādi interjera priekšmeti u.c.," pauž E. Lākutis.

Vecāki tiesībsargam arī ziņojuši, ka joprojām pastāv tā dēvētais skolas vai dārziņa fonds – "brīvprātīgi piespiedu kārtā" tiek vākta nauda, piemēram, klases telpu labiekārtošanai, sienu pārkrāsošanai, kancelejas preču iegādei un pat klavieru remontam, pretējā gadījumā nebūšot Māmiņdienas koncerta.

Nereti "fondam" no katra bērna vecākiem tiekot lūgti pieci vai pat daži desmiti eiro, kas kopumā veido vairāku simtu eiro lielu summu, par ko tiek iegādātas dāvanas pedagogiem, rotaļlietas, baltais A4 formāta papīrs, mācību grāmatas un citas lietas.

Atsevišķi citāti no vecāku iesniegtās informācijas par fonda naudu: "Jāvāc fonda nauda. Tajā iekļauts dzeramais ūdens bērniem, speciāli matračīti, pa kuriem bērniem uz grīdas dzīvoties, jāsamet nauda siltumnīcai, kur bērni skatītos, kā tiek stādīti augi, utt. Bērnudārzu beidzot, tika pieprasīta dāvana bērnudārza grupiņai – kaut kas kāpelējams, kur bērni varētu arī kāpelēt. Rezultātā vecākiem nācās samesties naudu 300 eiro vērtai kāpelējamai iekārtai. Vecāki spieda atsevišķās grupās mesties ļoti lielām summām auklītēm, pasniedzējiem un audzinātājiem uz visiem viņu svētkiem: vārda dienu, dzimšanas dienu, Ziemassvētkiem, bērnudārza beigšanu. Nebija iespējams no tā izvairīties. Citādi tu tiktu "noēsts" no vecāku puses. Nekādas cieņas pret katru cilvēka naudas līdzekļiem. Visa tā naudas vākšana bija jāuztver kā obligāts pasākums, citādi sajūta, ka sliktāk pret bērnu sāks izturēties. Fonda nauda pāris reizes gadā bija 10 eiro par katru reizi."

"Bet vēl jau ir neobligāti ob-



**Bērnudārziņu un skolēnu izglītības programmas, protams, atšķiras, līdz ar to atšķiras arī tas, kas jāpērk vecākiem.** Piemēram, klades un burtnīcas, līme un flomāsteri skolēnu vecākiem ir jāiegādājas, bet bērnudārzā mazuļiem šīm lietām būtu jābūt pieejamām, norādījis tiesībsargs.

## FAKTI

- No Liepājas un Dienvidkurzemes novada kopā līdz 30. jūnijam tiesībsargs saņēmis 74 ziņas par mācību līdzekļu iegādi.
- Informāciju snieguši 27 Dienvidkurzemes novada iedzīvotāji, no tiem 12 par bērnudārziem ("Pasaciņa", "Dzirnaviņas", "Ūdelīte", "Zīlīte", "Kastanītis", "Ābolītis", "Pīpenīte", "Upenīte") un 15 par skolām (Zentas Mauriņas Grobiņas vidusskola, Liepājas Centra sākumskola, Priekules vidusskola, Kalvenes pamatskola, Kalētu Mūzikas un mākslas skola, Rucavas pamatskola, Aizputes vidusskola).
- No Liepājas saņemti 47 ziņojumi, 19 par bērnudārziem ("Saulīte", "Rūķītis", "Pūcīte", "Pasaciņa", "Mazulītis", "Saulsaziķis", "Liepiņa", "Prātnieks", "Dzintariņš", "Spridītis", "Kāpēcītis"), 28 par skolām (J. Čakstes 10. vidusskola, Ezerkrasta sākumskola, Liepājas Valsts 1. ģimnāzija, Draudzīga aicinājuma Liepājas pilsētas 5. vidusskola, Liepājas 8. vidusskola, Centra sākumskola, Līvupes pamatskola – attīstības centrs, O. Kalpaka Liepājas 15. vidusskola).

AVOTS: TIESĪBSARGA BIROJS

ligātā grupas nauda! Katru gadu summa aug! Summu nosaka atsevišķa vecāku grupa, bet bērnudārzs nevienā sapulcē nav teicis – nedrīkst! Skolotāji nav teikuši, ka nedrīkst aploksnēs dāvināt! Kādēļ Latvijā vēl ir šī piespiedu sistēma? Kā tu sāc iebilst – savu bērnu izēd. Tur ietilpst audzinātājam aplokšņu nauda uz svētkiem, bērniem nieciņi vārda un dzimša-

nas dienās, šad tad nopērk kaut ko bērniem svētku galdiem."

## Nav jābaidās paust savu nostāju

Tiesībsargs skaidro, ka izglītības iestāde ir tiesīga saņemt papildu finanšu līdzekļus ziedojumu un dāvinājumu veidā, taču nedrīkst pieprasīt konkrētas vecāku iemaksas skolas fondā.

Proti, ziedojumi un dāvinājumi skolai ir brīvprātīga vecāku labās gribas izpausme un viņi var uzticēt skolai izlemt par ziedojuma izmantošanu vai norādīt konkrētu ziedojuma mērķi.

Arī tā saucamās klases naudas skolotāji nedrīkst pieprasīt. Ja vecāki sapulcē vienojas, ka šādi nelieli maksājumi ir nepieciešami, tad tā ir vecāku pašu izvēle. Tomēr šādi maksājumi nevar tikt vākti saimnieciskiem izdevumiem, piemēram, telpas remontam vai dzeramā ūdens iegādei. To pienākums finansēt ir izglītības iestādes dibinātājam, pārsvarā pašvaldībām.

Var būt gadījumi, kad vecāki paši vienojas maksāt fonda naudu un par tā līdzekļiem iegādāties kaut ko attiecīgās klases vai grupiņas bērnu vajadzībām, piemēram, mazu dāvaniņu iegādei bērnu apsveikšanai dzimšanas dienā, kopīgai ekskursijai, koncerta apmeklējumam ārpus mācību obligātā satura apguves. Tādā gadījumā būtiski uzsvērt, ka šī lieta vai pakalpojums ir jānopērk visiem attiecīgās klases >>

## ES DOMĀJU TĀ: KĀDUS MĀCĪBU LĪDZEKĻUS VAJADZĒJA GĀDĀT SKOLAI?

**Oļegs Ždanovičs** – uzņēmējs:

– Skolā mācījos padomju laikā, un, cik atceros, mācībām vecāki pirka rakstāmlietas, burtnīcas, klades un skolas formu. Vēl atceros, ka mums, rudenī uzsākot mācības, bija jānopērk un jāziedo zīmuļi, pildspalvas Nikaragvas bērniem. Ja gribējās burtnīcas smukākos ārzemēs, tās pirka un atveda no ārzemēm.



**Žanna** – strādā:

– Meita jau pieaugusi, un mums nebija problēmu viņai sagādāt visu vajadzīgo, jo esam turīgi. Skolai pirkām pakām balto papīru, arī tualetes papīru. Vajadzēja pirkt dažas speciālās mācību grāmatas. No savas bērnības atceros, ka skolas formas veikalos varēja nopirkt, burtnīcas, rakstāmos arī, bet viss tāds vienveidīgs, bezkrāsains. Ne tā kā tagad.



**Monta Vereteļņika** – manikīre:

– Mācījos mazā lauku skolā. Pašiem vajadzēja pirkt darba burtnīcas, zīmuļus, pildspalvas, zīmēšanas papīru. Neatceros, ka skola prasītu kaut ko vēl. Arī ziedojumus neprasīja. Tagad mani bērni iet bērnudārzā un gada sākumā vecāki samet kaut kādu mazu naudiņu, lai varētu nopirkt zīmuļus un vēl kaut ko. Tas man šķiet pieņemami.



**Ieva Lika** – strādā universitātē:

– Atceros, ka papildus tika pirktas mācību grāmatas angļu valodā, jo tās visiem no skolas bibliotēkas nepietika. Tika gādātas arī darba burtnīcas. Nopirktās grāmatas palika mums pašiem, tās nebija jāatdod skolai. Atceros, ka mēs paši krāsojām klases sienas, solus, bet nevaru pateikt, kas un kā pirka krāsas. Vajadzīgo remontu palīdzēja veikt arī vecāki.



**Aiva Žvirzdina** – strādā:

– Vecāki man skolai pirka darba burtnīcas, kancelejas preces un arī dažas mācību grāmatas. Mācījos Durbes skolā, un man nav atmiņā, ka vecāki kaut ko būtu gādājuši pēc skolas pieprasījuma. Klases naudu mums arī neprasīja.



DAIGA LUTERE  
ĢIRTA GERTSONA FOTO